

ASK - webinar

LANDBRUGSAREALER

KL

ASK II

Kort om ASK II

ASK II er hjælp til selvhjælp

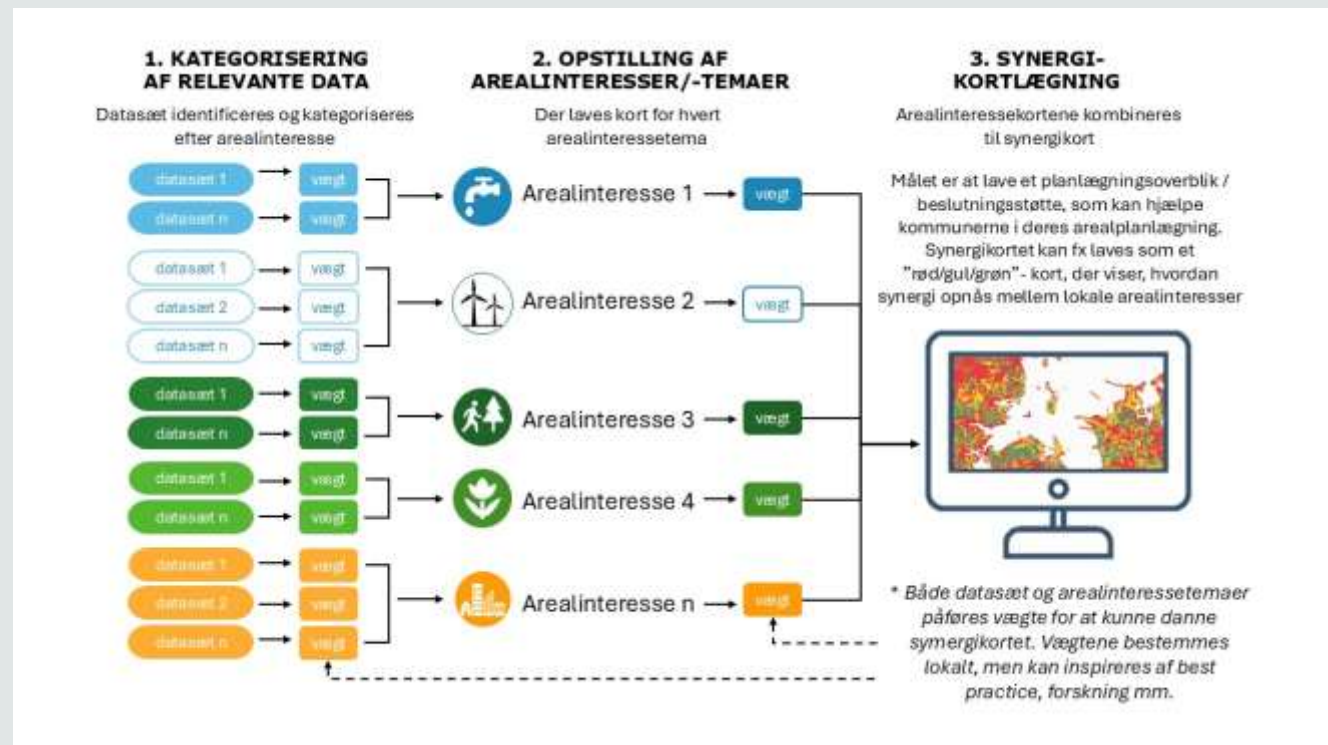
For at kunne understøtte kommunernes arbejde med den helhedsorienterede arealanvendelse igangsatte KL i 2025 et projekt (ASK) omkring brug af fællesoffentlige geodata til arealmæssige synergikort.

Grundtanken er:

- 1) At skabe et overblik over fællesoffentlige data, der kan bruges til arealanalyserne og gruppere datasættene i relevante arealinteressesetemaer.
- 2) At vise best practice på hvordan forskellige arealinteresser kan sammenholdes og vægtes i såkaldte synergikort
- 3) At hjælpe med at overføre viden til kommunerne, så de i egne systemer kan få adgang til ønskede arealanalyser og samlede synergikort

Læs mere her:

<https://www.kl.dk/klima-og-erhverv/teknik-og-miljoe/arealer-synergier-kort-ask-ii/ask-ii-om-projektet>
Og giv evt. chefen denne one-pager: <https://www.kl.dk/media/osdgukow/ask-ii-one-pager-om-projektet.pdf>

ASK II

Analyse af landbrugsareal

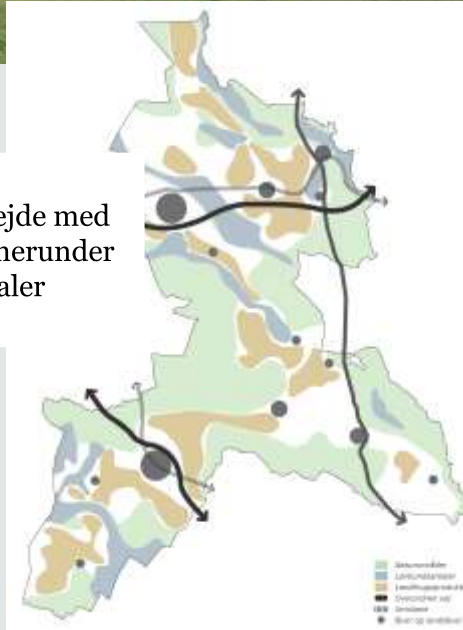
➤ Udtage landbrugsjord

Der er et nationalt mål om, at der skal udtages 100.000 ha landbrugsjord inden 2030². Heraf udgør lavbundsjord omtrent halvdelen af arealet. En del af udtagningsindsatsen består i at ekstensivere 38.000 ha landbrugsjord.

I Aftalen om implementering af et Grønt Danmark³ er der en ambition om at øge udtagningen af lavbundjord til 140.000 ha inden 2030.

Concito har vist, hvordan Danmark i fremtiden kan brødføde den samme andel af den globale befolkning som nu på et mindre landbrugsareal (Concito, 2024). Der er beskrevet to forskellige scenarier, der viser, at produktionsarealerne kan reduceres, samtidig med at der produceres 50 pct. flere kalorier. Det er således muligt at udnytte vores areal til jordbrug langt bedre og derved frigive plads til de mange andre, nødvendige formål.

Ikast-Brandes arbejde med arealplanlægning, herunder landbrugsarealer

Landbrug

Vi vil sikre arealer med høj landbrugsmæssig værdi til landbrugsproduktion. Gennem kommuneplanlægningen udpeger vi særlig værdifulde landbrugsområder, som primært er forbeholdt landbrugsproduktion.

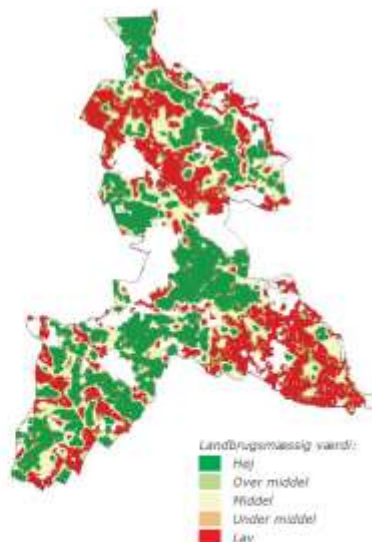
Det er primært landbrugsarealer, der kan anvendes til at skabe plads til VE-anlæg, udtagnings af lavbundsjord, skovrejsning, klimatilpasning, infrastruktur og lignende arealkrævende aktiviteter. For forsigtigt at have et levedygtigt landbrug i Ikast-Brandes Kommune er det derfor vigtigt at sikre, at nogle arealer udelukkende er forbeholdt landbrugsproduktion i fremtiden.

Det er mest fornuftigt at forbeholde de områder, der er bedst egnede til landbrugsdrift, til landbrugsproduktion, så jordens potentiale som landbrugsjord udnyttes bedst muligt. Samtidig skal landbrugsproduktionen ligge på de arealer, der miljømæssigt er mest robuste, så vi på den måde beskytter vores natur, vandmiljø og drikkevand.

Den landbrugsmæssige værdi af de områder, der i dag anvendes til landbrugsdrift i Ikast-Brandes Kommune, er blevet kortlagt⁴. Der indgår en afvejning af mange forskellige parametre i analysen, som er baseret på data om bl.a. fysiske forhold, miljømæssige forhold, strukturmæssige forhold og driftshistorikken. Resultatet af analysen kan ses i Figur 8.

Analysen giver et solidt grundlag for at prioritere mellem landbrugsarealerne, når fremtidens areal-puslespil skal lægges. De arealer, der i

fremtiden skal være forbeholdt landbrugsproduktion, skal primært have en landbrugsmæssig værdi på middel eller derover. Det vil også være hensigtsmæssigt, hvis det primært er arealer med en lille landbrugsmæssig værdi, der overgår til en anden arealanvendelse.

Figur 8. Den landbrugsmæssige værdi af de områder i Ikast-Brandes Kommune, hvor der i dag er landbrugsdrift. Områder, hvor der i dag ikke er landbrugsdrift har ikke en landbrugsmæssig værdi og fremstår hvide på figuren.

ASK II

Analyse af landbrugsareal

På webinarer i dag vil vi gennemgå:

- Tilgang til **analyse** af landbrugsarealer (hvilke analytiske tilgang kan vælges? Fra ”alt landbrugsareal” indgår til ”værdifuldt landbrugsareal”)
- Hvilke **data** er egnede til analyserne?
- Vores første bud på kort over ”robuste landbrugsarealer”

Viden og erfa er baseret på:

- ASK-bruttoliste for arealinteresser og datasæt
- ASK erfaringer fra kommuner
- Dialog med pilotkommunerne
- Dialog med KL-fagkonsulenter
- Øvrige erfaringer (herunder fra Urland)

Datasæt og metodiske tilgange (scenarier)

IDENTIFICEREDE DATASÆT (ANG. LANDBRUG)

- Markblokke
- Marker
- Jordartskortet
- Særlig værdifuld landbrugsjord
- AU tørvekort
- Dyrkningsvaerdier_ Kvadratnet100m
- RUCs Helhedsløsning for arealplanlægning
- Ejerforhold
- Husdyrdata
- Genopdyrkningsret
- Målt kvælstofregulering
- Retentionskort
- Markudledningskort 2025
- Terrænhældning over 6 gr.
- Arealanvendelse, landbrug, 2025
- Jordbundskortet
- "Udpegningskort - Permanent Ekstensivering 2026"
- Økologiske arealer 2012-2025
- MARS - Vinterafgrøder til hensigtserklæring
- "MARS Projekter samlet"
- MARS - Skitseprojekter

SCENARIER /METODISKE TILGANGE (OPSTART)

1. Al landbrugsjord indgår i analysen
2. Vægt på særlig værdifuld landbrugsjord
3. Fokus på den "dårlige" landbrugsjord
4. Fokus på særlige landbrug (forhold ud over "det værdifulde" – det kan være rentention, genopdyrkningsret, beskyttet natur mm.)

Datasæt og metodiske tilgange (scenarier)

IDENTIFICEREDE DATASÆT (ANG. LANDBRUG)

- **Markblokke**
- **Marker**
- Jordartskortet
- Særlig værdifuld landbrugsjord
- AU tørvekort
- Dyrkningsvaerdier_ Kvadratnet100m
- RUCs Helhedsløsning for arealplanlægning
- Ejerforhold
- Husdyrdata
- Genopdyrkningsret
- Målt kvælstofregulering
- Retentionskort
- Markudledningskort 2025
- Terrænhældning over 6 gr.
- Arealanvendelse, landbrug, 2025
- Jordbundskortet
- "Udpegningskort - Permanent Ekstensivering 2026"
- Økologiske arealer 2012-2025
- MARS - Vinterafgrøder til hensigtserklæring
- "MARS Projekter samlet"
- MARS - Skitseprojekter

SCENARIER /METODISKE TILGANGE

(ANG. LANDBRUG)

- 1. Al landbrugsjord indgår i analysen**
2. Vægt på særlig værdifuld landbrugsjord
3. Fokus på den "dårlige" landbrugsjord
4. Fokus på særlige landbrug (forhold ud over "det værdifulde" – det kan være rentention, genopdyrkningsret, beskyttet natur mm.)

Datasæt og metodiske tilgange (scenarier)

IDENTIFICEREDE DATASÆT (ANG. LANDBRUG)

- Markblokke
- Marker
- Jordartskortet
- Særlig værdifuld landbrugsjord
- AU tørvekort
- Dyrkningsvaerdier_ Kvadratnet100m
- RUCs Helhedsløsning for arealplanlægning
- Ejerforhold
- Husdyrdata
- Genopdyrkningsret
- Målt kvælstofregulering
- Retentionskort
- Markudledningskort 2025
- Terrænhældning over 6 gr.
- Arealanvendelse, landbrug, 2025
- Jordbundskortet
- "Udpegningskort - Permanent Ekstensivering 2026"
- Økologiske arealer 2012-2025
- MARS - Vinterafgrøder til hensigtserklæring
- "MARS Projekter samlet"
- MARS - Skitseprojekter

SCENARIER /METODISKE TILGANGE (ANG. LANDBRUG)

1. Al landbrugsjord indgår i analysen
- 2. Vægt på særlig værdifuld landbrugsjord**
3. Fokus på den "dårlige" landbrugsjord
- 4. Fokus på særlige landbrug**
(forhold ud over "det værdifulde" –
det kan være rentention,
genopdyrkningsret, beskyttet natur
mm.)

Forsøg på gruppering / de særlig værdifulde

-	-
Fysiske forhold	Jordbund <i>(Jordartskortet, AU tørvekort, jordartskortet, kulstof2022)</i> Landskab <i>(Terrænhældning over 6 gr.)</i> Højbund/lavbund? <i>(Bluespot, Vådområdepotentialer)</i>
Struktur	Ejerforhold Husdyrdata, biogasanlæg Sammenhængende markerblokke, Størrelse på markerblokke, udformningen af markblokken
Markdrift	Drift i dag <i>(Marker2026, Markblokke2026 – Historisk drift)</i> Særlige driftsforhold <i>(Genopdyrkningssret)</i> Dyrkningspotentialer <i>(Dyrkningsværdier_Kvadratnet100m, RUCs Helhedsløsning for arealplanlægning)</i> Udledning <i>(Markudledningsklasse, målrettet kvælstofregulering (2026), Retentionskortet)</i>
Restriktioner	Natur/biodiversitet <i>(målretning af biodiversitet 30% af dk areal)</i> Grundvand <i>(Sårbare grundvandsdannende områder (SGO), følsomme indvindingsoplande, BNBO)</i> Byudvikling <i>(Kommuneplanens kommende by og sommerhus udviklingsområder)</i> Lavbund/vådområder <i>(Kultof2022, vådområdepotentialer)</i> Skov <i>(Privat skovrejsning, MARS - National skovrejsning)</i> Lokale begrænsninger <i>(fredninger, landskabsudpegninger)</i>

Følgende datasæt (fra bruttolisten) er ikke medtaget i oversigten til højre:

- Kulstof 3-6 procent
- Tekstur 2014
- Arealanvendelse, landbrug, 2025
- "Udpegningskort - Permanent Ekstensivering 2026"
- Økologiske arealer 2012-2025
- Kommuneplanens retningslinjer (bruges hvis de er gode – eller kan opdateres ud fra analysen til højre ☺)
- MARS - Vinterafgrøder til hensigtserklæring
- MARS Projekter samlet
- MARS - Skitseprojekter

Forsøg på gruppering / ”de fremtidige robuste arealer”

-	-
Fysiske forhold	Markudledning, SEGES (Bygger på: Retentionskortet 2025, jordbundskortet 2024, typejordskort AU 2013 og nettonedbør AU 2020) Landskab (Terrænhældning over 6 gr.)
Markdrift	Drift i dag (Markblokke2026, udvalgt marker i omdrift)
Restriktioner	Natur/biodiversitet (målretning af biodiversitet 30% af dk areal) Grundvand (Sårbare grundvandsdannende områder (SGO), følsomme indvindingsoplande, BNBO) Byudvikling (Kommuneplanens kommende by og sommerhus udviklingsområder) Lavbund/vådområder (Kultof2022, vådområdepotentiale) Skov (Privat skovrejsning, MARS - National skovrejsning) Lokale begrænsninger (fredninger, landskabsudpegninger)

Smagsprøve på en "Robuste landbrugsarealer" analyse

KL

Opsamling

- Afgræns fokus fra ”det værdifulde” til ”det robuste”
- Forsæt med foranalyse / forundersøgelse på fællesoffentlige data
- Suppler evt. med konsulent-analyse (egentligt foranalyse og mere detaljerede analyser)
- Vi kommer til at sætte en prøveanalyse op, så I vil få mulighed for at se, undersøge og kommentere på. Hold øje med nyhedsmails fra os

Tak for i dag

The logo for KL, consisting of the letters 'KL' in a bold, dark red, sans-serif font.

Kontaktinfo

www.kl.dk/ASK (Arealer | Synergier | Kort)

Projektleder Line Hvingel, LIHV@kl.dk

Samt Elin Willum Dannerbo ELWD@kl.dk og

Thomas Jensen THJE@kl.dk

BONUS – Dyrkningsværdi?

